

אולם אם אחוז שנים בְּעִיגוּל שֶׁל דְּבִילָה – כלי ששמו 'עִיגוּל'
שדורסים בו תאנים רבות הנדבקות יחד ונעשות עיגול כעין גבינה,
ונקראות 'דבילה', וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים, או שאחוז בְּקוֹרָה
וְהוֹצִיאוּ אוֹתָהּ לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים, שהם משאות גדולים וכבדים, ואין
אדם אחד יכול להוציאם, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִם אֶכָּן לֹא יִכּוֹל אֶחָד
לְהוֹצִיאוֹ לְבֶדוֹ, וְהוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם, חֵיבִין, וְאִם לֹא, אֵלָּא יֵשׁ כַּח בִּיד
אדם אחד להוציא לְבֶדוֹ, וְהוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם, פְּטוּרִין. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן
אָמַר, אֵת עַל פִּי שְׁלֹא יִכּוֹל אֶחָד לְהוֹצִיאוֹ וְהוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם,
פְּטוּרִים, שֶׁלֶכֶךְ נֶאֱמַר (ויקרא ד כז), 'בְּעֶשְׂתֶּה', שֶׁרָק יִחִיד שֶׁעֲשָׂהָ חֵיב
חטאת, אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁעֲשָׂהוּ, פְּטוּרִין.

ביאור מחלוקת התנאים בזה. מבררת הגמרא: בְּמֵאִי קָמִילְגִי
התנאים בענין זה. משיבה הגמרא: נחלקו בְּהֵאֵי קָרָא – בדרשת כל
הפסוק הנזכר (שם) וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תִּחְטָא בְּשִׁנְיָה מֵעַם הָאָרֶץ
בְּעֶשְׂתֶּה אַחַת מִמִּצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן סָבַר, תִּלְתָּא
מִיַּעוּטֵי בְּתִיבִי – שלשה מיעוטים כתובים בפסוק, מיעוט אחד הוא
'נֶפֶשׁ תִּחְטָא', כלומר, שממה שנאמר 'נפש' ולא 'נפשות', ניתן
לדרוש שרק נפש אחת תחטא באותו חטא ולא שתים, והמיעוט השני
הוא 'אַחַת תִּחְטָא', שהיה לפסוק לומר 'אם נפש אחת חטאה ולא שתים,
'אחת' מיותרת למעט דווקא אם נפש אחת חטאה ולא שתים,
והמיעוט השלישי הוא 'בְּעֶשְׂתֶּה תִּחְטָא', שהוסיפה התורה
'בעשית' ללמד שנפש אחת עשתה לבדה את כל החטא, ולא עם
נפש נוספת. ושלשה מיעוטים אלו ממעטים שלשה אופנים, הֵךְ
לְמַעוּטֵי – הראשון בא למעט אם הוציאו שנים מרשות לרשות באופן
שֶׁהָ עוֹקֵר מִרְשׁוֹת זו וְזֶה מִנִּית בְּרִשּׁוֹת אַחֶרָה, ששניהם פטורים, וְחָד
לְמַעוּטֵי – והמיעוט השני בא למעט שנים שעשו יחד עבירה שֶׁהָ
יִכּוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ לְבֶדוֹ וְזֶה יִכּוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ לְבֶדוֹ, ששניהם פטורים, אף
שכל אחד מהם עשה את כל העבירה, וְחָד לְמַעוּטֵי – והמיעוט
השלישי בא למעט שנים שעשו יחד עבירה שֶׁהָ אֵינִי יִכּוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ
לְבֶדוֹ וְזֶה אֵינִי יִכּוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ לְבֶדוֹ, שגם הם פטורים, אף שבאופן זה
הדרך לעשותה בשני בני אדם.

וְרַבִּי יְהוּדָה שֶׁפֶטֶר רַק כִּשְׁכַּל אֶחָד מֵהֶם יִכּוֹל חֵיבִיב כִּשְׁכַּל אֶחָד מֵהֶם
אֵינוֹ יִכּוֹל, דִּרְשׁ הֵךְ – את המיעוט הראשון לְמַעוּטֵי זֶה עוֹקֵר וְזֶה
מִנִּית, וְחָד – והמיעוט השני לְמַעוּטֵי זֶה יִכּוֹל וְזֶה יִכּוֹל, וְחָד – ואת
המיעוט השלישי לְמַעוּטֵי יִחִיד שֶׁעֲשָׂהָ לַעֲבִירָה בְּהוֹרָאת בֵּית דִּין
– אם טעו בית דין והורו להתיר איסור תורה המחייב בחטאת, ועשה
יחיד על פי הוראתם, ונודע שטעו, שאותו יחיד פטור מחטאת, משום
ש'בעשותה' משמע שמדובר בעושה אותה לדעת עצמו, ולמעט
התולה עשייתו בהוראת בית דין שפטור מחטאת משום שאנוס הוא,
סבסר שמוותר כיון שהורו בית דין להתיר. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא דִרְשׁ
למעט שיחיד שעשה על פי הוראת בית דין פטור, כיון שסבסר שִׁיחִיד
שֶׁעֲשָׂהָ בְּהוֹרָאת בֵּית דִּין חֵיבִיב.

וְרַבִּי מֵאִיר שֶׁלֹּא פֶטֶר כָּל שֵׁנִים שֶׁעָשׂוּ יַחַד עֲבִירָה, סָבַר שֶׁאֵין לומר
שבפטור נאמרו שלשה מיעוטים, שכן מִי בְּתִיב – וכי נאמר בפסוק
'נֶפֶשׁ תִּחְטָא אַחַת תִּחְטָא בְּעֶשְׂתֶּה תִּחְטָא', והרי לא נאמר אלא
'וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תִּחְטָא וגו' בְּעֶשְׂתֶּה', וְנֶפֶשׁ אַחַת' הוא מיעוט אחד,
שכן דרך הכתוב לומר, וממילא תִּרִי מַעוּטֵי בְּתִיבִי – שני מיעוטים
בלבד נאמרו כאן, 'נפש אחת' ו'בעשותה', הֵךְ לְמַעוּטֵי – המיעוט
הראשון ממעט זֶה עוֹקֵר וְזֶה מִנִּית, וְחָד לְמַעוּטֵי – והמיעוט השני
ממעט יִחִיד שֶׁעֲשָׂהָ בְּהוֹרָאת בֵּית דִּין.

הגמרא עוברת לדון בדִּין השלישי, שבשמועה האמורה לעיל (צב),
לגבי שנים שעשוהו: אָמַר מִר – הובא לעיל בסוגיא, שאם שנים
הוציאו בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים דבר שֶׁהָ – אחד מהם
יִכּוֹל להוציא לְבֶדוֹ, וְזֶה – והשני אֵינִי יִכּוֹל להוציא לְבֶדוֹ, לְדַבְּרִי
הַכֹּל חֵיבִיב אֶחָד מֵהֶם.

שואלת הגמרא: הִי מִנִּיתָהּ מִיִּחְיִיב – מי מבין השנים חייב. משיבה
הגמרא: אָמַר רַב חֲסִדָּא, זֶה שִׁיכּוֹל להוציא לְבֶדוֹ חייב, כיון שמכוחו
נעשתה כל המלאכה, דֹּאֵי – שאם תאמר, שֶׁהָ שְׁאֵינִי יִכּוֹל חייב,
קשה, מֵאִי קָא עֲבִיר – וכי מה עשה, הרי לא נעשתה המלאכה
מכוחו כלל, אלא מכח זה שיכול.

דנו החכמים בתשובה זו: אָמַר לִיה רַב הִמְנוּנָא לרב חסדא, ודאי יש

סיבה לחייב גם את שאינו יכול, דִּקָּא מְסִייע בְּהִירָה – שהרי הוא
מסייע לזה שיכול בעשיית המלאכה, ומדוע אתה פטור. אָמַר לִיה
רב חסדא, זה שרק מְסִייע במלאכה, ואין יכול לעשותה לבדו,
וממילא אינה נעשית בכוחו, אֵינִי בּוֹ מְשִׁיב – אין מעשהו נחשב לחיבו
משום עשיית המלאכה.

ראיה לדברי רב חסדא שמסייע אין בו ממש: אָמַר רַב יְבִיד מְשִׁמִּיה
דְּרַבָּא, אֵת אֵנִי נִמִּי תִנְיָא – אף אנו שנינו שמסייע אין בו ממש בענין
טומאת מדרס הזב, שנאמר במשנה (ובס פ"ד מ"ד), הִיָּה חֹב יוֹשֵׁב עַל
גִּבִּי הַמָּטָה, וְאַרְבַּע טְלִיתוֹת –טליתות] תַּחַת אַרְבַּע רַגְלֵי הַמָּטָה,
נחשב שנסמך על כל אחת מהן, וכולן טְמֵאוֹת מדרס, מְפַנִּי שֶׁהִמִּיטָה
אֵינָה יִכּוֹלָה לַעֲמֹד עַל שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּלִבָּד אֵלָּא עַל אַרְבַּע, ונמצא
שכל אחת מרגליה אינה יכולה לישא את המיטה לבדה, וממילא
מדרס חוב על כולן. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטָהָ, משום שסבר שאופן
שכל אחד מהם אינו יכול לעשות הדבר לבדו, כל אחד נחשב רק
מסייע, ואין חוב דורס עליו. ואם הִיָּה חֹב רוֹכֵב עַל גִּבִּי בְּהִמָּה,
וְאַרְבַּע טְלִיתוֹת –טליתות] תַּחַת אַרְבַּע רַגְלֵי הַבְּהִמָּה, אף לחכמים
מִהוֹרֹת, מְפַנִּי שִׁיכּוֹלָה לַעֲמֹד אֵת עַל שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּלִבָּד, ולא רק
על ארבע, ונמצא שאין עמידתה על כל רגל ורגל, ולכן דנים כל רגל
כאילו אינה מדרס חוב ומטהרים הטלית שתחתיה. מוכיח רבא,
וְאִמָּא – מדוע הן טהורות, הֵאָ קָמְסִייע בְּהִירָה דְּרַבִּי – הרי גם הרגל
הרביעית שאינה נצרכת להליכת הבהמה, מסייעת לה בהליכתה,
ומדוע אינה נידונה כנושאת חוב, לֹא מְשִׁיב דְּאִמְרִינֵן – האם אין זה
משום שאנו אומרים שמסייע אֵינִי בּוֹ מְשִׁיב.

הגמרא רוצה לדחות את הראיה: אָמַר רַב יְהוּדָה מְדִיסקְרָתָא,
לְעוֹלָם אִימָא –אומר] לֵךְ, שֶׁמְסִייע יֵשׁ בּוֹ מְשִׁיב וְשְׁאֵינִי חָקָא – ורגל
הבהמה שונה מכל מסייע, דְּעִקְרָה לָהּ לְגַמְרִי – שדרך הבהמה
לעקור בהליכתה אחת מרגליה לגמרי, ולעמוד על שלש רגליה
האחרות בלא סיוע מן הרביעית כלל, וכיון שאינה מסייעת בקביעות
אינה נידונה כמסייעת, וכל אחת מן הרגלים נחשבת כרביעית, ויש
לטהר הטלית שתחתיה.

הגמרא מוכיחה שאין לדחות את ההוכחה מן המשנה של מדרס רגלי
הבהמה. מקשה הגמרא: הרי אם נחשב שכל רגל נעקרת לגמרי
ואינה מסייעת לאחרות, יש לטמא את הטליתות שהאחרות הכבידו
עליהן, וְכִינֵן דְּוִימְנִין עִקְרָה הֵאָ וְוִימְנִין עִקְרָה הֵאָ – שלפעמים
הבהמה עוקרת רגל זו ופעמים רגל זו, הרי יש ספק על כל רגל שמא
היא משלש הרגלים שהכבידו על הטליתות, אם כן לִיָּהוּ – יהיה דין
כל אחת מהטליתות שתחת הרגלים כְּדִין זָב הַמִּתְהַפֵּךְ על כמה
משכבים, שמשמא את ספק מדרסו, מִי לֹא תִנֵּן – וכי לא שנינו
במשנה (שם פ"ד מ"ד), זָב שֶׁהָ מוּטָל עַל חֲמִשָּׁה סְפָלִין אוֹ עַל חֲמִשׁ
פְּוִנְדָאוֹת – כיסים ארוכים לשמירת מעות הנתונים זה בצד זה, באופן
שאורך גופו היה מוטל לְאִוְרָפֵן, כגון ששוכב פרקו –(על גבו) או על
מעיו, כולם מְטָמִים, כיון שהזב מטמא משום מדרס בכל פעם
ששוכב על ספסל או כיס אחד, שהרי נשא כולו את הזב, ותולים
ששוכב על כולם, פעמים על זה ופעמים על זה. אמנם אם היה אורך
הזב מוטל לְרַבְּנָן, הרי הם מְטָמִין, מפני שכל אחד מהם לא נשא את
רוב הזב, אלא את מיעוטו, ואין חשש שנתהפך מרחבם לאורכם,
שהרי הוא ער ונותן דעתו לכך. אמנם אם יִשֵּׁן עליהם, אף שהיה
מוטל בתחילת שכיבתו ובסופה לרחבם, יש כאן סָפֵק שמא היה
מִתְהַפֵּךְ עֲלֵיהֶן בתוך שינתו מרחבם לאורכם, ועל כל אחת יש לומר
שמא נתהפך עליה, ולכן כולן מְטָמִין מספק. ומבואר שבספק מדרס
תולים לחומרא ומטמאים, ואם כן, לדברי רב יהודה מְדִיסקְרָתָא,
ברגל הבהמה, שמחשיבים את הרגל העקירה שאינה מסייעת כלל,
והשלש האחרות נושאות לבדן, מדוע לא טימאה המשנה את כל
הטליתות שתחתיהן מספק. אָלֵא לֹא – ודאי דנים כל אחת מרגלי
הבהמה רק כמסייעת להליכתה, וטיהרה המשנה את הטליתות
מְשִׁיב דְּאִמְרִינֵן –(שאנו אומרים] שֶׁמְסִייע אֵינִי בּוֹ מְשִׁיב, וכפי
שהוכחנו.

רב פפי מביא ראיה אחרת בשם רבא, לדברי רב חסדא שמסייע אין
בו ממש: אָמַר רַב פִּפִּי מְשִׁמִּיה דְּרַבָּא, אֵת אֵנִי נִמִּי תִנְיָא – אף אנו
שנינו כך בדן אחר בענין טומאת מדרס הזב,

שבת דף צג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קמה

אחד, לִיבְעֵי – היה לתנא להצריר שיעור זִכָּה שיכבד עליו רובו של
זב אחד לָזָה – לטלית זו, וְשִׁיעוֹר זִכָּה לָזָה – לטלית האחרת, כלומר
שישבו על המיטה ארבעה זבים כמנין הטליתות, האם לֹא מִשּׁוּם
דְּאֻמְרִין שצריך רק שיעור אֶחָד של זיבה לְכוּלָּהּ, וכדברי הסובר כך
במלאכת הוצאה בשבת.
ראיה נוספת לכך: אִמֵּר רַב נְחֶמְךָן בַּר יִצְחָק, אִף אֵנָּה נִמְי תִּנְיָנָא לענין
צידה בשבת, ששנינו במשנה (לקמן ק:) צָבִי שְׁנֵכְנֵם מאליו לְפִיתָ
בשבת, וְנָעַל אֶחָד את דלת הבית כְּפָנָיו באופן שאינו יכול לצאת מן
הבית, שבכך הוא ניצוד, חֵיִב הנועל משום מלאכת צידה, ואם היה
אחד יכול לנעול את הדלת לבדו, וְנָעַל אותה שְׁנַיִם יחד, שניהם
פְּטוּרִין, אמנם, אם לֹא יָכוֹל אֶחָד לְנָעוֹל לבדו, וְנָעַל שְׁנַיִם, שניהם
חֵיִיבִים. מוכיח רב נחמן: וְאִמֵּר, לִיבְעֵי – היה לתנא להצריר שיעור
צִידָה של צבי אחד לָזָה וְשִׁיעוֹר צִידָה של צבי אחד לָזָה, וכאן אותו
צבי לא ניצוד על ידי אחד מהם אלא על ידי שניהם, האם לֹא מִשּׁוּם
דְּאֻמְרִין שדי בשיעור אֶחָד לְכוּלָּם.
ראיה נוספת: אִמֵּר רַבִּינָא, אִף אֵנָּה נִמְי תִּנְיָנָא כן בברייתא, הַשּׁוֹתֵפִין
שְׁנֵכְנֵם בהמה וְקָבְחוּ אותה, חֵיִיבִין לשלם תשלומי ארבעה וחמשה.
מוכיח רבינא: וְאִמֵּר חֵיִיבִים על הטביחה, לִיבְעֵי – הרי היה לתנא
להצריר שיעור טְבִיחָה לָזָה וְשִׁיעוֹר טְבִיחָה לָזָה, וכאן אותה בהמה
נטבחה ונמכרה על ידי שניהם, האם לֹא מִשּׁוּם דְּאֻמְרִין שדי
בשיעור אֶחָד לְכוּלָּם.
ראיה נוספת: וְאִמֵּר רַב אֲשִׁי, אִף אֵנָּה נִמְי תִּנְיָנָא כן בברייתא, שְׁנַיִם
שְׁהוּצִיאֻם קִנְהָ שֶׁל גֶּרֶדִי – קנה אריגה מרשות לרשות, חֵיִיבִין. מוכיח
רב אשי: וְאִמֵּר – מדוע שניהם חייבים, לִיבְעֵי שיעור הוּצָאָה לָזָה,
וְשִׁיעוֹר הוּצָאָה לָזָה, וכאן הרי לא הוציאו כשיעור, לֹא מִשּׁוּם
דְּאֻמְרִין – האם אין זה משום שאנו אומרים שדי בשיעור אֶחָד
לְכוּלָּם.
הגמרא מביאה שדנו האמוראים בהוכחה זו: אִמֵּר לִיָּה רַב אֶחָא
בְּרִיה – [בנו] דְּרַבָּא לְרַב אֲשִׁי, מנין לך שאין בקנה הגרדי שיעור לכל
אחד מהם, דִּילָמָא – שמא יש לומר שהברייתא עוסקת בקנה דְּאִית
בֵּיה – שיש בו שיעור בְּרִי לְבִשְׁלֵי בִיצָה קִלְה שהוא שיעור הוצאת
עצים להסקה (לעיל פט) לָזָה, וכדי לבשל בִיצָה קִלְה לָזָה. אמר לו רב
אשי, אִם בֵּן, לִישְׁמַעְיִין קִנְה דְּעִלְמָא – היה לתנא להשמיענו את
דינו בסתם קנה העומד להסקה, שכך שיעורו, וניתן לומר שיש בו
שיעור כזה לכל אחד, מֵאִי שְׁנָא דְּגֶרֶדִי – ומדוע נקט קנה גרדי
דווקא, הרי ששיעור קנה זה הוא כדי לארוג בגד אחד, וכיון שעומד
לכך נמצא שאין בו אלא שיעור הוצאה אחד, ומכך ששנים חייבים
על הוצאתו, מוכח שדי בשיעור אחד לְכוּלָּם.
אמר לו רב אחא, דִּילָמָא – שמא יש לומר דְּאִית בֵּיה – שיש בקנה
שיעור בְּרִי לְאִירוֹג מִפָּה לָזָה וּבְרִי לְאִירוֹג מִפָּה לָזָה, ורק משום כך
נתחייבו שניהם.
רב אשי לא השיב לשאלה זו, ולכן מסיקה הגמרא: אֶלָּא, מֵהָא לִיבָא
לְמִשְׁמַע מִינָה – מברייתא זו לא ניתן להוכיח ששנים שעשו מלאכה
באופן שחייבים, די בשיעור אחד לְכוּלָּם.
אגב שהזכירה הגמרא דין הוצאת קנה של גרדי, מביאה הגמרא
ברייתא בענין זה: תִּנְיָ תִנָּא קָמִיה דְּרַב נְחֶמְךָן – שנה אחד החכמים
ברייתא לפני רב נחמן, שְׁנַיִם שְׁהוּצִיאֻם קִנְהָ שֶׁל גֶּרֶדִי פְּטוּרִין, וְרַבִּי
שְׁמַעוֹן מְחִיִּב. מקשה הגמרא: כִּלְפִי לִיָּא – להיכן נהפך דבר זה, כלומר הרי האמת
היא להיפך, שהרי רבי שמעון פוטר שנים שעשו מלאכה יחד בכל
אופן. לכן מתקנת הגמרא את גירסת הברייתא, אֶלָּא אִמֵּר – אמור
בגירסת הברייתא כך, שנים שהוציאו קנה של גרדי חֵיִיבִין, וְרַבִּי
שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר.

משנה

המשנה מבארת את הדין כשהוציא פחות מכשיעור בתוך כלי שהוא
דבר שחייבים על הוצאתו: הַמּוּצִיא מרשות היחיד לרשות הרבים

ששנינו בסיפא של המשנה הקודמת (שם פ"ד מ"ו), זב הרוכב על בהמה
שהיו ארבע טליתות תחת ארבע רגליה, כולן טהורות, רַבִּי יוֹסִי
אֹמֵר, אין כולן טהורות, אלא הפוסם מִטְּמֵא עַל יָדָיו, כלומר אם היה
הזב רוכב על סוס, מטמא את שתי הטליתות שתחת שתי רגליו
שמלפניו הנקראות יָדָיו, וְהַחֲמוֹר עַל רַגְלָיו, כלומר אם היה הזב
רוכב על חמור, מטמא את שתי הטליתות שתחת שתי רגליו
שמאחוריו, מפני שְׁמִשְׁעָנָה הפוסם היא עַל יָדָיו ולא על רגליו, ונמצא
שהזב מכביד עליהן בלבד ומטמא מה שתחתיהן בטומאת מדרס,
אבל מה שתחת רגליו אינו מטמא, וְהַחֲמוֹר משענתו עַל רַגְלָיו ולא על
יָדָיו, והזב מכביד עליהן בלבד ומטמא מה שתחתיהן בטומאת מדרס,
ומה שתחת יָדָיו אינו מטמא. מוכיח רבא: וְאִמֵּר שתי הטליתות
האחרות אינן טמאות, הָא קָא מְסִייעַ בְּהָדִי הָדָדִי – הרי אף שאין
משענת הבהמה על כל הרגלים, מכל מקום הן מסייעות לעמידת
הבהמה על הרגלים האחרות, ואין הבהמה יכולה לעמוד על רגליה
האחרות בלעדיו, ומדוע אינן נחשבות כנושאות הזב שיטמא מה
שתחתיהן בטומאת מדרס, לֹא מִשּׁוּם דְּאֻמְרִין – האם אין זה משום
שאנו אומרים שְׁמִסְיַע אֵין בּוֹ מִשְׁשׁ כדברי רב חסדא, ולכן אינו
נחשב כמדרס הזב.
הגמרא מביאה ראיה נוספת שמסייע אין בו ממש: אִמֵּר רַב אֲשִׁי, אִף
אֵנָּה נִמְי תִּנְיָנָא בברייתא שמסייע אין בו ממש, בענין עבודת הכהן
כשדבר חוצץ בין רגליו לרצפת העזרה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, כהן
שעבד במקדש כשרגְלוֹ אֶחָת עַל הַכֹּלִי וְרַגְלוֹ אֶחָת עַל הָרֶצֶפָה, או
שהיתה רגְלוֹ אֶחָת עַל הָאֵבֶן וְרַגְלוֹ אֶחָת עַל הָרֶצֶפָה, רואין –
משערים את עמידתו, כֹּל שְׂאִילוֹ יִטָּל הַכֹּלִי וְתִינָטֵל הָאֵבֶן, ועדיין
יָכוֹל לַעֲמוֹד עַל רַגְלוֹ הָאֶחָת שעל הרצפה, עֲבוֹדָתוֹ כְּשֶׁרָה, שבאופן
זה עיקר משענתו על אותה רגל שאין חציצה בינה לרצפה, וְאִם לֹא,
שאינו יכול לעמוד בלא משענת זו, שבאופן זה נשען גם על הרגל
שיש חציצה בינה לרצפה, עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה. מוכיח רב אשי: וְאִמֵּר
אם יכול לעמוד על רגלו האחת שעל הרצפה עבודתו כשרה, הָא קָא
מְסִייעַ בְּהָדִי הָדָדִי – הרי רגלו השניה שעל החציצה מסייעת
בעבודתו, האם לֹא מִשּׁוּם דְּאֻמְרִין שְׁמִסְיַע אֵין בּוֹ מִשְׁשׁ.
ראיה נוספת לדין זה: אִמֵּר רַבִּינָא, אִף אֵנָּה נִמְי תִּנְיָנָא בברייתא, כהן
שקִיבֵל את דם הקרבן בְּמִין – ביד ימינו הכשרה לעבודה, ויד שְׂמֵאל
שלו הפסולה לעבודה מְסִייעָתוֹ לקבל, עֲבוֹדָתוֹ כְּשֶׁרָה. מוכיח רבינא:
וְאִמֵּר עבודתו כשרה, הָא קָא מְסִייעַ בְּהָדִי הָדָדִי – הרי יד שְׂמֵאל
הפסולה מסייעתו לעבוד, האם לֹא מִשּׁוּם דְּאֻמְרִין שְׁמִסְיַע אֵין בּוֹ
מִשְׁשׁ.
מסיקה הגמרא: שְׁמַע מִינָה – אכן מוכח מכל דינים אלו, שמסייע אין
בו ממש.
אִמֵּר מֵר – הובא לעיל (צב) בברייתא, זֶה יָכוֹל וְזֶה יָכוֹל, רַבִּי מֵאִיר
מְחִיִּב.
הגמרא מביאה ספק באיזה אופן מחייב רבי מאיר: אִיבְעִיָּא לָהּ, האם
כדי להתחייב באופן שכל אחד מהם יכול להוציא, בְּעִינֵן – צריכים
שיהיה בדבר שהוציאו שיעור מלאכה לָזָה וְשִׁיעוֹר מלאכה לָזָה,
והיינו שיהיו בו שני שיעורי מלאכה, או דִּילָמָא – שמא נאמר שדי
בשיעור אֶחָד לְכוּלָּם.
הגמרא מביאה מחלוקת בנידון זה: רַב חֲסָדָא וְרַב הִמְנוּנָא נחלקו
בזה, חֵד – אחד מהם אִמֵּר, שצריך שיעור לָזָה וְשִׁיעוֹר לָזָה, וְחֵד
אִמֵּר, שדי בשיעור אֶחָד לְכוּלָּהּ.
הגמרא מביאה ראיה כפי השיטה השניה שדי בשיעור אחד לְכוּלָּם:
אִמֵּר רַב פָּפָא מְשַׁמֵּיה – [בשמו] דְּרַבָּא, אִף אֵנָּה נִמְי תִּנְיָנָא שבשני
פעולות איסור שנעשו במעשה אחד די בשיעור אחד לְכוּלָּם, ששנינו
במשנה (זבים פ"ד מ"ו), זב שהיה יושב עַל גְּבִי מִטָּה, וְאִרְבַּע מְלִיּוֹת
[טליתות] תחת אַרְבַּע רַגְלֵי הַמִּטָּה, מְמֵאוֹת, מִפְּנֵי שְׁאֵין הַמִּטָּה
יָכוֹלָה לַעֲמוֹד עַל שְׁלֹשׁ רַגְלִים, ונמצא שכל אחת מהן בפני עצמה
אינה יכולה להעמיד המיטה, וכולן נושאות את הזב. מוכיח רבא:
וְאִמֵּר הטליתות טמאות אף שלא ישב על המיטה שעליהן אלא זב

1 אוֹכְלִין שהם פְּחוֹת מִפְּשִׁיעוֹר שחייב בו על הוצאתם [שהוא
2 כגרוגרת (לעיל עו:)], כשאוכלים אלו מונחים בַּפֶּלִי, שהוא דבר
3 שחייבים על הוצאתו כשהוא בפני עצמו, פְּטוֹר לא רק על הוצאת
4 האוכלים אלא אף על הוצאת הַפֶּלִי, מפני שְׁהַפֶּלִי טַפְּלָה לוֹ –
5 לאוכל, כלומר מאחר שלא הוציא את הכלי אלא עבור האוכל, הרי
6 הוא בטל אליו. וכן המוציא אֶת האדם הַחֵי, שאין חיוב על הוצאתו
7 כיון שהוא נושא את עצמו, כשהוא מוטל בַּמַּטָּה, שחייבים על
8 הוצאתה כשהיא בפני עצמה, פְּטוֹר לא רק על הוצאת האדם אלא
9 אף על הַמַּטָּה, כיון שְׁהַמַּטָּה טַפְּלָה לוֹ – לאדם המוטל בה, שהרי
10 מוציאה רק עבורו ובטלה אליו.
11 המשנה מוסיפה לבאר דין המוציא אדם מת במיטה, וכן דין המוציא
12 את שאר הטומאות: אמנם המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים אֶת
13 הַמַּת בַּמַּטָּה, חַיִּיב משום הוצאת המת, כיון שאינו נושא את עצמו.
14 וְכֵן המוציא כּוֹיֹת מִן האדם הַמַּת, וְכוֹיֹת מִן הַנֶּבֱלָה של בהמה או
15 חיה או עוף שמתו, וְכַעֲדָשָׁה – כשיעור עדשה [מין קטנית] מִן הַשֶּׁרִץ
16 המת, חַיִּיב, שבשיעורים אלו הם מטמאים, ולכן הוצאתם בשיעורים
17 אלו הוצאה חשובה היא, שהרי בכך מציל את עצמו מן הטומאה.
18 וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר על הוצאת כל אלו, ואף במוציא מת שלם, כיון

19 שאינו צריך את גוף המלאכה, אלא מוציאם רק כדי שלא יטמאו,
20 וסבר שמלאכה שאינה נצרכת לגופה פטור על עשייתה.

גמרא

21 הגמרא מביאה ברייתא המבארת דין המוציא אוכלים כשיעור בכלי:
22 תָּנוּ רַבָּנַן – שנו חכמים בברייתא, הַמוֹצִיא אוֹכְלִין פְּשִׁיעוֹר שחייב
23 על הוצאתם [כגרוגרת], גם אם הוציאם בַּפֶּלִי, חַיִּיב רק על הַאוֹכְלִין
24 וּפְטוֹר על הַפֶּלִי, כיון שהכלי טפל לאוכל, וְאִם הָיָה גם הַפֶּלִי צָרִיךְ
25 [–נצרך] לוֹ להשתמש בו תשמיש אחר במקום שמוציאו שם, חַיִּיב אֵף
26 על הַפֶּלִי, כיון שאינו טפל לאוכל שהוציא.
27
28 מקשה הגמרא: הרי מכך שחייבה הברייתא בסיפא שתי חטאות, שְׁמַע
29 מִיָּנָה – מוכח שהאוֹכֵל שְׁנֵי יוֹתֵי חֶלֶב בשוגג בַּהֶעֱלָם אֶחָד – בפעם
30 אחת שהאיסור נעלם מידיעתו, כלומר, שלא נודע לו בין אכילה
31 לאכילה האיסור לאוכלם, או שלא נודע לו שמה שאכל הוא חלב,
32 חַיִּיב שְׁתֵּי – שתי חטאות, ואם כן מדוע נסתפקו בזה חכמים.
33 מתרצת הגמרא: אָמַר רַב שֶׁשֶּׁת, הֵבֵא בָּמַאי עֶסְקִינָן – כאן בברייתא
34 במה מדובר, בָּגוֹן